

Zespół Szkół Nr 7
im. Stanisława Mastalerza
w Katowicach

Szkolny program profilaktyki
na rok szkolny
2015 / 2016
2016 / 2017
2017 / 2018
(modyfikacja luty 2016)

Spis treści:

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna programu.
3. Cele i zadania programu profilaktycznego.
4. Struktura programu.
5. Zasady współpracy z rodzicami.
6. Współpraca z instytucjami wspierającymi.
7. Monitorowanie i ewaluacja programu profilaktyki.

1. Wstęp.

Szkolny program profilaktyki ma za zadanie wspomaganie szkolnego programu wychowawczego. Proces jego konstruowania i wdrażania opiera się na diagnozie środowiska szkolnego oraz odpowiedniej identyfikacji problemów. Program profilaktyki promuje przede wszystkim zdrowy, aktywny tryb życia, zapobiega uzależnieniom, przemocy, zaburzeniom emocjonalnym.

2. Podstawa prawna funkcjonowania szkolnego programu profilaktyki

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze zmianami.

Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

- 1) szkolny zestaw programów nauczania, który uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego;
- 2) program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

Zadania szkoły (jako obowiązek każdego nauczyciela)

- Kształcenie umiejętności posługiwania się językiem polskim;
- Przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym: wyszukiwanie, porządkowanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych we współpracy z nauczycielami bibliotekarzami przy wykorzystaniu zasobów multimedialnych i księgozbioru biblioteki;
- Edukacja medialna czyli wychowanie uczniów do właściwego odbioru i wykorzystania mediów;
- Edukacja zdrowotna: kształtowanie u uczniów dbałości o zdrowie własne, innych ludzi oraz tworzenie środowiska sprzyjającego zdrowiu.

Postawy kształtowane u uczniów na wszystkich etapach edukacyjnych, które sprzyjają ich dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu:

- uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej.

W rozwoju społecznym szkoła ma obowiązek:

- kształtowanie postawy obywatelskiej,
- postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu,
- postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji.

Zadania nauczyciela w KN

- Art. 6 „Nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę; wspierać każdego ucznia w jego rozwoju; dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego....”,

Zadania nauczyciela w świetle Ustawy o systemie oświaty

- Art. 4 „Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej”.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 48 ust.1

Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność sumienia i wyznania oraz jego przekonania.

Art.53 ust.3

Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami. Przepis art. 48 ust.1 stosuje się odpowiednio.

Art. 53 ust.4

Religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być

przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób.

Art. 70 ust.1

Każdy ma prawo do nauki. Nauka do osiemnastego roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonania szkolnego obowiązku określa ustawa.

Art. 70 ust.4

Władze publiczne zapewniają powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają system indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.

Art. 72 ust.1

Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę dziecka. Każdy ma prawo wymagać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Konwencja o Prawach Dziecka Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r.

Art.13

- a) Dziecko będzie miało prawo do swobodnej wypowiedzi: prawo to ma zawierać swobodę poszukiwania, otrzymania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka.
- b) Wykonanie tego prawa może podlegać pewnym ograniczeniom, lecz tylko takim, które są przewidziane przez prawo i które są konieczne:
- c) dla poszanowania praw lub reputacji innych osób,

Ustawa z dn. 07 września 1991r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 ze zmianami)

„Oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa; kieruje się zasadami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wskazaniem zawartymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencji o Prawach Dziecka. Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz

poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności”. (USTAWA z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty)

Art. 1 System oświaty zapewnia w szczególności pkt. 1,2,4,5,5a i 6.:

1. realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju.
2. wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny;
3. dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwości korzystania z opieki psychologicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
4. możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;
5. opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych;
6. opiekę nad uczniami szczególnie zdolnymi poprzez umożliwianie realizowania indywidualnych form i programów nauczania.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2013 poz. 532).

Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem Bezpieczniej-program na lata 2016-2017

Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce 2014 - 2018.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2006-2016.

Ustawa o zmianie ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie (Dz.U z dnia 13 lipca 2010r. nr 125, poz.842

Statut Zespołu Szkół Nr 7.

Szkolny Program Wychowawczy.

3. Cele i zadania programu profilaktycznego.

1. Zapewnienie bezpieczeństwa i uczenie prawidłowych reakcji w sytuacjach zagrożenia.
  - a) Kształtowanie odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych
    - w szkole
    - w domu
    - w czasie wolnym
    - w miejscach publicznych
  - b) Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym wobec ludzi, zwierząt, cudzej własności, mienia społecznego.
  - c) Znajomość telefonów alarmowych i właściwych zachowań w czasie wypadków.
  - d) Procedury i wzorce zachowań w sytuacjach zagrożenia przestępstwem.
2. Kształtowanie właściwych postaw i systemu wartości.
  - a) Kształtowanie samoświadomości, samodyscypliny oraz odpowiedzialności za własne działanie.
  - b) Kształtowanie umiejętności podejmowania właściwych decyzji.
  - c) Wzmacnianie poczucia własnej wartości, wiary w siebie i własne możliwości.
  - d) Kształtowanie postaw asertywnych (jak skutecznie mówić „nie”, kiedy uczeń jest nakłaniany do podejmowania niewłaściwych, ryzykownych zachowań – w tym szczególnie namawiany do sięgnięcia po środki psychoaktywne).
  - e) Wspieranie relacji uczeń – nauczyciel – rodzic celem stworzenia właściwego klimatu szkoły zapewniającego podmiotowość uczniów, nauczycieli, rodziców i innych pracowników szkoły.
  - f) Podkreślanie wartości rodziny w życiu człowieka.
  - g) Kształtowanie postawy tolerancji i szacunku dla drugiego człowieka.
  - h) Propagowanie kultury języka i przeciwdziałanie jego wulgaryzacji.
  - i) Uczenie zachowania kulturalnego i stosownego do miejsca i okazji.
  - j) Uczenie doboru stroju stosownie do miejsca i okazji.
3. Kształtowanie nawyków prozdrowotnych.
  - a) Promowanie zdrowego, aktywnego trybu życia.
  - b) Uświadamianie skutków złego odżywiania.
  - c) Ukazywanie długofalowych skutków braku dbałości o zdrowie.
  - d) Informowanie uczniów o zagrożeniach wynikających z bieżącej sytuacji epidemiologicznej.
  - e) Propagowanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem oraz wiedzy na temat wpływu stresu na ludzkie zdrowie.
  - f) Uświadamianie uczniom skutków palenia papierosów, stosowania alkoholu, zażywania

narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem tragicznych skutków zażywania dopalaczy.

4. Kształtowanie wzorców właściwego funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym i korzystania ze środków masowego przekazu.
  - a) Uczenie kultury korzystania ze środków komunikacji (telefon, Internet, kontakt bezpośredni)
  - b) Propagowanie świadomego i racjonalnego korzystania z TV, Internetu i innych środków masowego przekazu.
  - c) Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za medialny wizerunek swój i innych.
5. Wspieranie rodziny w roli wychowawczej.
  - a) Wspomaganie rodziców w umiejętnościach wychowawczych – pedagogizacja rodziców w zależności od potrzeb.
  - b) Zachęcanie rodziców do systematycznej pracy zgodnie z ukierunkowaniem przedstawionym przez nauczycieli.

Integralną częścią programu jest harmonogram działań zaplanowanych na dany rok szkolny, który stanowi załącznik do szkolnego programu profilaktycznego.

4. Struktura programu.

Realizacja programu przebiega na trzech obszarach działań:

- działania ogólnoszkolne,
- działania wewnątrzklasowe,
- działania indywidualne.

Stosowane są następujące strategie:

- informacyjne – ich celem jest dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru,
- edukacyjne – ich celem jest pomoc w rozwijaniu własnych umiejętności społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenie sobie ze stresem, samoprezentacji, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom otoczenia),
- sytuacyjne – ich celem jest symulowanie lub wykorzystywanie już istniejących okoliczności, przypadków dla potrzeb wzbudzenia odpowiednich emocji, kształtowania empatii lub też skłaniania uczniów do refleksji.
- alternatywne: ich celem jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiąganie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczna, społeczna, sportowa itp.).
- interwencyjne: celem tych działań jest pomoc osobom mającym trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu ich problemów oraz wspieranie w sytuacjach kryzysowych. Interwencja obejmuje towarzyszenie ludziom w krytycznych momentach ich życia.
- zmniejszania szkód: przewidziane są głównie dla potrzeb profilaktyki wskazującej. Adresatem tych

działań są grupy najwyższego ryzyka.

Strategia naszych działań ma charakter systemowy, a nie jednorazowy. Program akcentuje działania adresowane do grup niskiego ryzyka (profilaktyka pierwszorzędowa). W przypadku rozpoznania uczniów z grupy drugiej i trzeciej szkoła, psycholog szkolny kieruje takie osoby do współpracujących z nią placówek – przede wszystkim do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 1 w Katowicach.

Metody i sposoby realizacji:

- zajęcia w ramach godzin wychowawczych,
- zajęcia w trakcie realizacji poszczególnych przedmiotów,
- prelekcje,
- warsztaty,
- pogadanki,
- projekcje filmów,
- gazetki ścienne,
- rozmowy indywidualne,
- zajęcia pozalekcyjne (wycieczki, wyjścia, koła zainteresowań itp.),
- uroczystości szkolne,
- akcje promujące zdrowie,
- spotkania okolicznościowe i akademie,
- badania ankietowe,
- korzystanie z monitoringu.

Działania profilaktyczne skierowane do rodziców/opiekunów uczniów

Działania	Formy realizacji
Poszerzenie wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz usprawnienie umiejętności rozpoznawania przejawów zachowań ryzykownych wśród młodzieży; dostarczenie rodzicom aktualnej wiedzy dotyczącej pomocy specjalistycznej, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania używaniu środków i substancji psychoaktywnych	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzony przez terapeutę uzależnień (Śląskie Centrum Psychoedukacji i Terapii) warsztaty tematyczny dotyczące uzależnień - ulotki i foldery informacyjne dotyczące zagrożeń związanych z narkotykami dostępne dla rodziców uczniów na tablicy pedagoga, psychologa szkolnego - zajęcia warsztatowe z zakresu profilaktyki używania substancji i środków psychoaktywnych prowadzone przez pedagoga, psychologa szkolnego - pedagogizacja rodziców
Uświadomienie konsekwencji prawnych związanych z naruszaniem	<ul style="list-style-type: none"> - przekazanie informacji dotyczących w/w konsekwencji prawnych oraz procedur postępowania podczas zebrań dla

przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz procedur postępowania obowiązujących w sytuacji zagrożenia uzależnieniami	rodziców - ulotki i foldery informacyjne dostępne dla rodziców uczniów na tablicy pedagoga, psychologa szkolnego, na stronie WWW szkoły
---	--

Pozostałe działania profilaktyczne skierowane do wszystkich uczniów, w tym działania z udziałem instytucji i organizacji pozaszkolnych oraz społeczności lokalnej

Działania	Formy realizacji
Kształtowanie umiejętności uczniów pozwalających na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku cyfrowym	- warsztaty tematyczne w klasach dotyczące bezpiecznego korzystania z sieci, mediów społecznościowych, używania mediów elektronicznych, zagrożenia cyberprzemocą i cyberbullingiem
Przeciwdziałanie mowie nienawiści w sieci Internetowej poprzez edukację o prawach człowieka	- godziny z wychowawcą poświęcone problematyce praw człowieka, przeciwdziałaniu dyskryminacji - ulotki, foldery i materiały informacyjne o tematyce praw człowieka, przeciwdziałaniu mowie nienawiści w Sieci dostępne na tablicy pedagoga, psychologa szkolnego, gazetki w klasach
Propagowanie postawy otwartości na drugiego człowieka, działania na rzecz społeczności lokalnej	- działania charytatywne i wolontariat: współpraca ze schroniskiem dla zwierząt, stowarzyszeniem, Domem Pomocy Społecznej itp.
Pobudzanie aktywnego podejścia do działań profilaktycznych; tworzenie pozytywnej atmosfery wokół projektów mających na celu propagowanie działań profilaktycznych, wspieranie inicjatyw uczniowskich w zakresie profilaktyki	- prowadzenie na terenie szkoły różnorodnych akcji dotyczących szeroko rozumianej profilaktyki - umieszczenie na stronie internetowej szkoły informacji o realizowanych działaniach profilaktycznych
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w szkole poprzez działania systemowe (przy współpracy z m. in. Komendą Policji, VII Komisariatem Policji, Strażą Miejską)	- prelekcje, pogadanki, warsztaty, happeningi

Działania profilaktyczne skierowane do nauczycieli

Działania	Formy realizacji
------------------	-------------------------

Usprawnienie umiejętności dostosowywania wymagań edukacyjnych do indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów posiadających orzeczenie lub opinię wydaną przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną; przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym; podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli na temat prawidłowości rozwoju oraz zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci	- szkolenia, warsztaty, konsultacje ze specjalistami
Poszerzenie wiedzy na temat używania substancji i środków psychoaktywnych oraz wiadomości na temat rozpoznawania przejawów zachowań ryzykownych wśród młodzieży.	- warsztaty, szkolenia prelekcje
Doskonalenie umiejętności zawodowych nauczycieli w zakresie realizacji szkolnej interwencji kryzysowej dotyczącej sytuacji zażywania substancji psychoaktywnych oraz podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych	- udział w szkoleniach i warsztatach - konsekwentne stosowanie istniejących procedur

Osoby odpowiedzialne za realizację programu profilaktyki:

- dyrektor szkoły,
- psycholog szkolny,
- wychowawcy klas,
- nauczyciele poszczególnych przedmiotów,
- pielęgniarka szkolna.

5. Współpraca z rodzicami.

Współpraca szkoły z rodzicami opiera się na wspólnych działaniach mających na celu realizację założeń szkolnego programu profilaktycznego. Szkoła dostosuje tematy z zakresu profilaktyki do pojawiających się problemów w szkole i w zespole klasowym, prowadzi pedagogizację rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz stosowania właściwych metod wychowawczych. Rodzice uczestniczą w spotkaniach organizowanych przez dyrekcję szkoły, uczestniczą w pedagogizacji rodziców prowadzonej przez szkołę, współdecydują w sprawach działań profilaktycznych w szkole.

6. Współpraca z instytucjami wspierającymi.

Współpracujemy z w miarę potrzeb z następującymi instytucjami:

- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siemianowicach Śląskich
- służba zdrowia
- Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Katowicach
- Miejska Komenda Policji w Katowicach,
- VII Komisariat Policji w Katowicach
- Straż Miejska
- Sąd Rodzinny i Nieletnich,
- Miejski Dom Kultury,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Katowicach
- Parafia pw. św. Józefa w Katowicach
- Środowiskowe Centrum Psychiatrii dla Dzieci i Młodzieży „Feniks”
- Śląskie Centrum Profilaktyki i Terapii.

7. Ewaluacja Szkolnego Programu Profilaktyki.

Celem ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki jest:

- ocena skuteczności podjętych działań w ramach realizacji Szkolnego Programu Profilaktyki we wspieraniu rozwoju osobowości, aktywności ucznia, alternatywnych form spędzania wolnego czasu.
- sformułowanie wniosków, które będą stanowiły podstawę do ewentualnego udoskonalenia Szkolnego Programu Profilaktyki.

Pytania kluczowe:

- W jakim stopniu Szkolny Program Profilaktyki wpływa na postawy i zachowanie się uczniów?
- W jakim stopniu i jak realizowane są założenia Szkolnego Programu Profilaktyki?

Ewaluacja przewidziana jest po trzech latach realizacji Szkolnego Programu Profilaktyki.

Sposoby i narzędzia ewaluacji:

- obserwacja zachowania się uczniów na terenie szkoły,
- obserwacja postępów w nauce,
- ocena udziału u uczniów w życiu klasy i szkoły,
- frekwencja dzieci na zajęciach szkolnych,
- udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych oraz konkursach,
- ocena samopoczucia ucznia, poczucie bezpieczeństwa w szkole – ankieta,
- analiza dokumentacji szkolnej: dzienniki lekcyjne, dziennik pracy psychologa, dzienniki zajęć pozalekcyjnych, plany pracy wychowawców,
- rozmowy, wywiady z nauczycielami, uczniami i ich rodzicami,
- kwestionariusz skierowany do rodziców i nauczycieli.

Źródła informacji i określenie próby badawczej;

- uczniowie klas,
- nauczyciele,
- rodzice badanych uczniów.

Ewaluację przeprowadzać będzie zespół składający się z:

- wszystkich wychowawców klas,
- psychologa szkolnego.